

« zurück blättern vor »

GRĘPEL subst. m. (f.), ab 1569; auch *grempla*, *grępla*, *grępla*, *krępla*. **1)** ‘Drahtbürste oder mit Nadeln beschlagene Walze, die zum Kämmen von Wolle, Baumwolle, Leinen usw. dient’ – ‘szczotka druciana lub walec nabity igłami służące do czesania wełny, bawełny, lnu itp.’: (1569) 1961 InwMieszcz nr 143, SPXVI 8 par *krępli sukienicznych*. o (1629) 1642 SzyrDict 75, SP17 *Gremplá, Pectem pellionis, linarij*. o (1691) 1907 Pot.Ogr.Fr.2 393 *Kuśnierz rzeczy wiadomy, acz się zrazu trwoży, Skoro jednak raz grępel i drugi przyłoży*. o 1776 Dudz 39, MAY *Grępla – szczotka drócinowa do czesania wełny, ztąd Grępluie*. o 1800 Chod.Ges. 190, L *Gotowałem do gręplu wełnę z naszéy trzody*. o 1934 Iwasz.J.Tarcze 288, DOR *Najczęściej naprawiał coś dla swojej żony, której się ciągle coś psuło: to krosna, to grępel, to tłukaczka*. o [LBel.] 1934 Hulka Żywar. 97, DOR *Ogromne turbiny przedzalni lnu rozdygotały ziemię pod sobą głuchym, głębokim basem, rycząc gręple, trzaskając czesalniami niby wielkie kastaniety, ostrymi głosami zawodzą prząśnice, cicho nucąc motaczki*. – (SŁA), SPXVI, CN, TR*, L, SWIL, SW, LSP, DOR sowie BAN. **2)** ‘eine Distelart, deren Blütenköpfe zum Kämmen von Wolle dienten’ – ‘gatunek ostu, którego główki kwiatowe służyły do czesania wełny’: [hapax] 1596 Volck Ggg, SPXVI *Gręplá / Carduus, dipsacus*. – SPXVI, CN. o **Var:** *grempla* subst. f., [hapax] (1629) 1642 SzyrDict 75, SP17 – L, SWIL, SW; *grępel* subst. m., (1691) 1907 Pot.Ogr.Fr.2 393 o [LBel.] 1934 Iwasz.J.Tarcze 288, DOR – L, SW (m.u.), DOR; *grępla* subst. f., [hapax] 1776 Dudz 39, MAY – (SŁA), SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW (m.u.), LSP; *grępla* subst. f., [hapax] 1596 Volck Ggg, SPXVI – nur SPXVI; *krępla* subst. f., [hapax] (1569) 1961 InwMieszcz nr 143, SPXVI – nur SPXVI. o **Etym:** nhd. *Krämpel* subst. f., ‘Wollkamm’, GRI, nur für Inh. 1. o **Konk:** †*graca*, †*kamka*. o **Der:** *gremplowy* adj., zuerst geb. L; *gręplowy* adj., [hapax] vor 1939 LSP *Igły gręplowe*. Zuerst geb. SWIL. ♦ Die Form *krępla* kann von atsch. *krample* ‘Wollkamm’ (GEBAUER) stammen. Vgl. †*gręplarz*, †*gręplować*.

« zurück blättern vor »